

DOI: 10.32347/2786-7269.2025.14.453-464

УДК 72.03:351.81

к.держ.упр., доцент Ємельянова О.М.,
iemelianova.om@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0001-9831-4734,
Київський національний університет будівництва і архітектури

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

У статті розкрито актуальні проблеми реалізації державної політики у сфері містобудування. Встановлено, що основними проблемами є несумісність законодавчого регулювання з підзаконними актами та відсутність ефективного саморегулювання між суб'єктами містобудівної діяльності та органами державної влади. З'ясовано, що недостатнє наукове обґрунтування нормативних актів знижує якість прийнятих рішень і створює правову невизначеність. Наголошено на важливості публічності містобудівної документації, яка дозволить зменшити корупційні ризики та підвищити ефективність контролю за будівельними процесами. Підкреслено, що створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва є важливим кроком на шляху боротьби з корупцією, проте її функціональність ще не реалізована повністю. Констатовано, що інтеграція кадастрів і реєстрів є важливим елементом для забезпечення ефективного управління містобудівною діяльністю, а також для зниження адміністративних бар'єрів. Визначено, що для сталого розвитку містобудівного сектору необхідно впровадити єдиний інформаційний простір, який забезпечить автоматичну взаємодію різних кадастрів та реєстрів. Зауважено, що актуальність містобудівної документації на різних рівнях управління є необхідною умовою для ефективного планування розвитку територій. Встановлено, що існуюча ситуація з недостатньою цифровізацією та відсутністю містобудівного кадастру значно ускладнює доступ до необхідної інформації. Розкрито важливість реформування містобудівного сектору через створення єдиного нормативно-правового простору, що дозволить узгодити законодавчі та підзаконні акти для зменшення правової невизначеності. З'ясовано, що ефективне управління містобудівною діяльністю вимагає впровадження механізмів прозорості, автоматизації та інтеграції баз даних для зниження корупційних ризиків. Підкреслено, що в умовах воєнного стану потрібен комплексний підхід до відновлення інфраструктури та адаптації містобудівної документації. Визначено стратегічні напрямки для регулювання містобудівної діяльності в умовах сучасності, зокрема удосконалення нормативно-правової

бази, підвищення публічності документації, інтеграція кадастрів та реєстрів, а також адаптація містобудівних стратегій до нових викликів.

Ключові слова: містобудування; державна політика; нормативно-правове регулювання; корупція; прозорість; інтеграція кадастрів; цифровізація; містобудівна документація; реформа містобудування; децентралізація; сталий розвиток; управління територіями.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми реалізації державної політики у сфері містобудування зумовлена необхідністю адаптації містобудівних стратегій до умов економічної трансформації та соціальних змін, що супроводжуються високою урбанізацією та демографічними коливаннями. В умовах швидких змін на ринку праці та зростаючого попиту на житлову та комерційну нерухомість, ці чинники вимагають від органів державної влади впровадження ефективних механізмів управління містобудівними процесами. Враховуючи зазначені аспекти, актуальність дослідження цієї теми стає очевидною в контексті сучасних викликів, що потребують комплексного підходу до містобудівної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє значний прогрес у вивченні проблем державного управління у сфері містобудівної діяльності. Зокрема, Хар М. розглядає основні проблеми у сфері містобудування та пропонує напрями їх вирішення в умовах сучасних викликів [7]. Своєю чергою Ємельянова О., Титок В. та Лаврухіна К. аналізують важливі аспекти реформування містобудівної сфери в Україні, акцентуючи увагу на необхідності інтеграції європейських стандартів в національну містобудівну політику [2]. Поряд з тим, Яровой Т. досліджує проблеми публічного управління та їх вплив на регіональний розвиток через призму містобудівної діяльності [8]. Крім того, в іншій своїй праці вчений розглядає тенденції розвитку управлінських практик у містобудуванні на фоні сучасних соціально-економічних реалій, підкреслюючи необхідність трансформації управлінських структур в умовах змінюваного суспільства [9]. Натомість регіональні аспекти державної політики будівництва досліджують Огаренко В. та Кавилін О., акцентуючи увагу на важливості адаптації політики до локальних умов та потреб кожного регіону, що вимагає гнучкості в підходах до реалізації національної стратегії [5]. Водночас Дурман М. та Микитюк Д. акцентують увагу на важливих аспектах регуляторної політики в будівництві, визначаючи основні виклики для ефективної реалізації цієї політики в контексті сучасних змін [1].

Метою статті є дослідження актуальних проблем реалізації державної політики у сфері містобудування та визначення стратегічних напрямів, які

сприяють ефективному регулюванню містобудівної діяльності в умовах сучасності.

Виклад основного матеріалу. У процесі реформування містобудівної галузі України постають проблеми, що обумовлюють необхідність комплексного підходу до управлінських та нормативних змін у сфері містобудівного управління.

Так, основними проблемами, що ускладнюють ефективне реформування містобудівної галузі, є, зокрема, несумісність законодавчого регулювання містобудівної діяльності з певними підзаконними актами та відомчими нормативно-правовими документами. Це створює правову невизначеність, що затрудняє впровадження ефективних інструментів містобудівного управління. У той же час, важливо зазначити, що на практиці часто спостерігається недотримання принципів саморегулювання у відносинах між суб'єктами містобудівної діяльності та органами державної влади, що знижує рівень організаційної ефективності та управлінської прозорості [7, с. 95].

Крім того, відзначається недостатній рівень наукового обґрунтування нормативних актів, що регулюють містобудівну діяльність. Така ситуація знижує якість прийнятих рішень, оскільки відсутність чіткої наукової бази не дає змоги адекватно оцінити вплив тих чи інших норм на розвиток територій та забезпечення сталості містобудівного середовища. З огляду на це, зростає необхідність у запровадженні комплексних досліджень для розробки та вдосконалення нормативної бази містобудування, що буде спиратися на реальні наукові здобутки та досвід іноземних країн.

Варто зауважити, що однією з найбільших проблем у сфері містобудування є непублічність інформації, що створює сприятливе середовище для корупції та зловживань. Це, зокрема, ускладнює дотримання вимог законодавства у будівництві, оскільки недостатня прозорість дозволяє здійснювати будівельні роботи без належного контролю з боку відповідних органів. Водночас важливо зазначити, що започаткування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва стало значним кроком на шляху боротьби з корупцією, але її функціональність ще не реалізована повністю, що обмежує можливості ефективного контролю. Так, на практиці, під час впровадження цієї системи виявлено недоліки, зокрема додаткові функції, що суперечать закону, а також наявність можливості отримання дозволів за відсутності обґрунтованих підстав. Це є наслідком непослідовного внесення даних до публічних реєстрів та систем, що своєю чергою знижує ефективність роботи електронної платформи. Крім того, існує відсутність єдиної платформи для баз даних та реєстрів, що ускладнює взаємодію між різними системами і робить неможливою їх повну інтеграцію [2].

З огляду на зазначені проблеми, це підвищує важливість створення єдиного інформаційного простору для містобудівної діяльності, який забезпечить автоматичну взаємодію різних реєстрів і кадастрів, що регулюють пов'язані з будівництвом сфери, такі як землеустрій, екологія та охорона культурної спадщини. Інтеграція цих систем дозволить скоротити адміністративні бар'єри та мінімізувати можливості для корупційних маніпуляцій. Це стане основою для ефективного функціонування містобудівного сектору, забезпечуючи відкрите та прозоре управління.

Незважаючи на значні зусилля в напрямку цифровізації сфери містобудування, питання публічності містобудівної документації залишаються невирішеними. Більшість документації, що стосується містобудівних умов і обмежень, залишається неповною або недоступною у графічному вигляді, що ускладнює перевірку її відповідності вимогам. Така ситуація створює додаткові корупційні можливості на всіх етапах будівництва, адже управлінський апарат може змінювати текст документів, що дозволяє незаконне будівництво та ігнорування реальних обмежень.

Крім того, важливим аспектом є взаємна узгодженість містобудівної документації з іншими державними та місцевими програмами розвитку територій. Невідповідність між стратегічними документами на рівні громади та містобудівною документацією може призвести до стратегічних помилок у плануванні розвитку, що своєю чергою знижує ефективність управлінських рішень та створює додаткові корупційні ризики. Тому відсутність чіткої політики щодо узгодження цих документів дозволяє маніпулювати умовами розвитку територій, що веде до можливості вибору найбільш вигідних умов для певних груп осіб, ігноруючи інші потреби громади.

Разом з тим, недостатня публічність інформації у сфері містобудування створює ситуацію, за якої можливе затвердження планів просторового розвитку території (містобудівної документації) та кардинально інших програм соціально-економічного розвитку територіальної громади на такій території. Також відповідність та взаємна узгодженість таких документів не передбачена законодавством. Зазначене призводить до ситуації, за якої на рівні населеного пункту можуть існувати та виконуватися різні, неузгоджені між собою, а часом і взаємовиключні стратегії та політики. А існування програм та політик за двома різними напрямками потенційно містить великі корупційні ризики, дає змогу обирати найбільш сприятливі умови, що передбачені такими документами, при цьому ігноруючи вимоги іншого, а також створює для державних органів та органів місцевого самоврядування потенційну можливість для отримання неправомірної вигоди [2].

Таким чином, важливим є те, що місцева документація повинна відповідати вимогам містобудівної документації на державному та регіональному рівнях, зокрема враховувати «державні інтереси». Це є необхідною умовою для забезпечення узгодженості між місцевими та національними планами, що дозволить уникнути ситуацій, коли різні документи суперечать один одному.

Зокрема, сьогодні багато громад зіштовхуються з тим, що значна частина їх території належить державним підприємствам, які перебувають у занепаді. При цьому відсутня необхідна інформація з боку держави щодо розвитку цих підприємств та стану цих територій, що ускладнює процес комплексного планування. У результаті громади не можуть належним чином враховувати ці чинники при плануванні розвитку своїх територій, що призводить до неефективного використання ресурсів і створює довгострокові економічні ризики [3, с. 12].

Ці проблеми, зокрема, зумовлюються низьким рівнем актуальності містобудівної документації на місцевому, регіональному та національному рівнях. Важливо відзначити, що відсутність комплексного плану просторового розвитку територій територіальних громад є однією з основних перешкод для ефективного містобудування. Більш того, недостатня цифровізація містобудівної документації та відсутність містобудівного кадастру на державному рівні значно ускладнюють доступ до необхідної інформації та її використання у процесах планування. У цьому контексті необхідно відзначити, що реформування містобудування України може стати важливим кроком до оновлення та узгодження містобудівних документів на різних рівнях. Це дозволить інтегрувати систему вихідних даних для розробки містобудівної документації, що своєю чергою сприятиме підвищенню ефективності процесів містобудівного контролю та розвитку територій.

Інтеграція містобудівної документації та оновлення нормативно-правової бази дозволить також забезпечити більшу прозорість містобудівної діяльності та просторового планування територій. Окрім того, важливим аспектом є автоматизація процесу отримання дозволів та реєстраційних послуг, що знизить бюрократичні перепони та скоротить час на обробку запитів. Враховуючи ці чинники, реформування містобудування дозволить створити цілісну систему, здатну підтримувати стабільний розвиток територій, зменшити корупційні ризики та покращити якість планування територій на всіх рівнях [2].

Доцільно відзначити, що формування ефективної регіональної політики у сфері містобудування вимагає від фахівців у галузі публічного адміністрування детального врахування певних чинників, зокрема, таких як соціальні, демографічні, екологічні та політичні процеси, які характерні для конкретного

суспільства. Ці чинники визначають специфіку регіональних потреб і створюють умови для прийняття обґрунтованих рішень, які будуть відповідати вимогам місцевих громад та сприяти сталому розвитку територій.

Зокрема, в умовах України важливим чинником є війна, яка викликала значні зміни в демографічній ситуації, зокрема переміщення великої кількості населення як всередині країни, так і за її межами. Цей процес став одним із головних чинників, що впливають на розвиток містобудування, оскільки призвів до потреби адаптації містобудівної документації до нових реалій. Зокрема, необхідність забезпечення безпеки та належних умов для переміщених осіб вимагає перегляду наявних підходів до просторового розвитку територій [9, с. 216].

У зв'язку з цим, на порядку денному стоїть завдання формування такої регіональної політики, яка б дозволяла враховувати зміни в соціальній та демографічній структурі населення, а також адаптувати містобудівні стратегії до нових умов. Це вимагає перегляду чинних містобудівних документів та оновлення політик щодо безпеки, екології й інфраструктурного розвитку на регіональному рівні. Тому реалізація цих завдань потребує цілісного підходу, який об'єднає наукові дослідження, практичні потреби та державні інтереси для забезпечення сталого розвитку регіонів у нових умовах.

Одним із важливих кроків у реалізації цих завдань є адаптація містобудівної діяльності до нових викликів, що виникли внаслідок повномасштабної війни. Так, згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» від 12.05.2022 № 2254-IX [6], передбачено спрощення процедур у сфері містобудівної діяльності в умовах воєнного стану. Цей нормативно-правовий акт є важливим кроком у напрямку відновлення та адаптації містобудівних практик до нових реалій, зокрема з урахуванням наслідків збройної агресії РФ. Закон надає можливості для відновлення інфраструктури, забезпечення тимчасовим житлом постраждалих громадян, а також для перенесення та розміщення виробничих потужностей евакуйованих підприємств, що є важливим кроком для стабілізації економічної ситуації в країні.

Важливо зазначити, що цей закон також регулює основні соціально-економічні та просторові пріоритети для відновлення територій, які постраждали від бойових дій, терористичних актів чи надзвичайних ситуацій. Одним із важливих аспектів є впровадження «Програми комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини)», що має на меті забезпечення відновлення інфраструктури, екології та соціальних послуг. Закон також визначає процедури для будівництва тимчасових споруд для

внутрішньо переміщених осіб та для регулювання розміщення виробничих потужностей на територіях, що стали місцями евакуації.

Не менш важливою є норма, що дозволяє змінювати цільове призначення земельних ділянок державної та комунальної власності під час дії воєнного стану. Однак, цей процес супроводжується певними обмеженнями. Так, ця норма не поширюється на природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні території, землі історико-культурного призначення та водного фонду, на яких заборонено будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб. Водночас процедура отримання дозволу на зміни цільового призначення земельної ділянки передбачає надання висновку уповноваженими органами містобудування та архітектури на безоплатній основі протягом 10-ти робочих днів після подання запиту.

Ці зміни в законодавстві створюють нові можливості для швидкої адаптації містобудівних процесів в умовах воєнного стану, проте також ставлять перед органами місцевого самоврядування та підприємствами нові виклики, зокрема в напрямку контролю за використанням земельних ресурсів та дотриманням екологічних і культурних стандартів. Відповідно, зважаючи на ситуацію в країні, ці нормативно-правові акти мають забезпечити ефективність відновлення та довгострокову стабільність в управлінні територіями.

Слід зауважити, що держава активно здійснює заходи для виведення будівельної галузі з корупційних схем і запроваджує прозорі механізми для отримання дозвільних документів замовниками будівництва. Одним із таких заходів є децентралізація будівельної галузі, що включає передачу частини повноважень органам місцевого самоврядування. Однак, при цьому необхідно відзначити, що ефективність регіональної політики у сфері містобудування залежить від реальної зацікавленості органів місцевого самоврядування у розвитку територій. Нормативно-правові акти гарантують це право, але реальна мотивація на місцях може бути не завжди достатньою. Тому важливою складовою цієї реформи є створення системи моніторингу договорів оренди для забезпечення виконання цільового призначення земель, а також вирівнювання продуктивних сил між західними та східними областями країни, зокрема у відбудові житлової нерухомості після завершення війни [5, с. 500].

Зважаючи на вищезазначене, ефективне виконання державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури передбачає наявність належних механізмів її реалізації. Ці механізми повинні бути комплексними, відповідати основним компонентам регуляторної діяльності, загальним засадам державного регулювання та регіональним особливостям розвитку територій. Оскільки процес реалізації регуляторної політики в цій сфері є складним, він має включати відповідну структуру та нормативно-правове забезпечення, які

дозволяють ефективно регулювати адміністративно-правові відносини між дозвільно-регуляторними органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Важливо, що застосування відповідних методів, засобів та інструментів державного впливу повинно бути спрямоване на забезпечення сталого розвитку регіонів. Це дозволить створити сприятливі умови для динамічного розвитку територій, зокрема шляхом забезпечення належної взаємодії між органами державного управління та місцевими громадами. Одним із головних завдань є досягнення узгодженості між регіональними та державними програмами розвитку, що має сприяти ефективному використанню ресурсів та підвищенню рівня життя населення [1, с. 91].

Поряд з тим, посилення регіонального розвитку є необхідним для підвищення ефективності державного управління в Україні, зокрема в умовах значних економічних та соціальних диспропорцій, що існують між різними регіонами країни [8, с. 166]. Зокрема, сучасні виклики для регіональної політики та містобудування в Україні обумовлені відповідними чинниками, серед яких війна, що триває, суттєві регіональні розбіжності в економічному розвитку, демографічні нерівності, корупційні явища та необхідність інтеграції екологічних стандартів у процес містобудівного планування. Це вимагає гнучкого підходу до вирішення проблем та комплексного опрацювання механізмів регіонального розвитку, що дозволить зменшити наявні диспропорції та сприяти гармонійному розвитку всіх регіонів країни.

Урахування необхідності інтенсифікації регіонального розвитку в контексті значних економічних і соціальних нерівностей між регіонами вимагає комплексного підходу до регулювання містобудівної діяльності. Тому важливо спрямувати державну політику на забезпечення рівномірного розвитку територій, що стане основою для інтеграції актуальних екологічних та соціальних стандартів у містобудівне планування. Це дозволить зменшити негативні наслідки наявних диспропорцій, забезпечивши сталий розвиток на регіональному рівні. З огляду на ці вимоги, можна визначити основні стратегічні напрямки для ефективного регулювання містобудівної діяльності в умовах сучасності:

1. Удосконалення нормативно-правової бази, тобто створення єдиного нормативно-правового простору для узгодження законодавчих та підзаконних актів, що дозволить зменшити правову невизначеність і покращити управління містобудівною діяльністю.

2. Покращення публічності та прозорості містобудівної документації, що передбачає створення відкритої електронної бази даних, що забезпечить

доступність містобудівної документації для всіх зацікавлених осіб, знизить рівень корупції та підвищить ефективність контролю.

3. Інтеграція кадастрів і реєстрів, тобто автоматична взаємодія земельного, екологічного та культурного кадастрів для спрощення процесів планування і управління, що сприятиме комплексному розвитку територій.

4. Пристосування до нових умов, що передбачає перегляд містобудівних стратегій з урахуванням наслідків війни, потреб внутрішньо переміщених осіб та відновлення інфраструктури, що дозволить забезпечити безпеку та комфорт для постраждалих територій.

5. Посилення регіонального розвитку та децентралізація через створення регіональних програм розвитку, що враховують специфіку кожного регіону, а також посилення ролі органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень та реалізації містобудівних планів.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що ефективне регулювання містобудівної діяльності в Україні вимагає комплексного підходу, який включає удосконалення нормативно-правової бази, підвищення публічності містобудівної документації та інтеграцію кадастрів і реєстрів для спрощення управлінських процесів. Врахування нових соціальних і демографічних викликів, зокрема наслідків війни, а також адаптація містобудівних стратегій до цих змін є необхідними для сталого розвитку територій. Особливу увагу слід приділяти децентралізації містобудівної діяльності, що дозволить враховувати специфіку регіонів і забезпечити більш ефективне управління на місцях. Тому інтеграція цих заходів у стратегію розвитку містобудівної галузі сприятиме зменшенню корупційних ризиків, підвищенню прозорості процесів планування та забезпеченню сталого розвитку на всіх рівнях управління.

Використана література:

1. Дурман М.О., Микитюк Д.М. Деякі аспекти формування державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури. Вісник ХНТУ. 2022. № 1(80). С. 85-93.

2. Ємельянова О., Титок В., Лаврухіна К. Реформа містобудування України. Економіка та суспільство. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-28>

3. Містобудування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. Аналітична записка. Липень 2024. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mistobuduvannya_aktualni_problemy_ta_shlyahy_yih_vyrishennya.pdf

4. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/cardproblem/46/>

5. Огаренко В.М., Кавилін О.А. Регіональний аспект державної політики будівництва. *Право та державне управління*. 2024. № 2. С. 496-501.

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності: Закон України від 12.05.2022 № 2254-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2254-20#Text>

7. Хар М.І. Проблеми державного управління у сфері містобудівної діяльності в Україні та напрями їх вирішення. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34(73). № 2. С. 91-95.

8. Яровой Т.С. Ключові проблеми публічного управління у сфері містобудівної діяльності, як складової політики регіонального розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34(73) № 6. С. 163-168.

9. Яровой Т.С. Особливості сучасного публічного управління у сфері містобудівної діяльності, як складової політики регіонального розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34(73) № 6. С. 213-217.

PhD in Public Administration **Olena Emelianova**,
Kyiv National University of Construction and Architecture

THE CURRENT ISSUES OF IMPLEMENTING STATE POLICY IN THE FIELD OF URBAN PLANNING

The article reveals the current issues of implementing state policy in the field of urban planning. It has been established that the main problems are the incompatibility of legislative regulation with subordinate acts and the lack of effective self-regulation between the subjects of urban planning activities and state authorities. It was found that the insufficient scientific justification of normative acts reduces the quality of decisions made and creates legal uncertainty. The importance of the publicity of urban planning documentation is emphasized, as it will help reduce corruption risks and improve the effectiveness of construction process control. It is underlined that the creation of a Unified State Electronic System in the construction sector is an important step in the fight against corruption; however, its functionality has not yet been fully implemented. It is stated that the integration of cadastres and registers is a key element for ensuring effective management of urban planning activities and reducing administrative barriers. It has been determined that for the

sustainable development of the urban planning sector, a unified information space should be introduced, ensuring automatic interaction between various cadastres and registers. The relevance of urban planning documentation at different levels of governance is highlighted as a necessary condition for effective territorial development planning. It has been established that the current situation with insufficient digitalization and the absence of an urban planning cadastre significantly complicates access to the necessary information. The importance of reforming the urban planning sector through the creation of a unified legal and regulatory space is revealed, which will allow for harmonizing legislative and subordinate acts to reduce legal uncertainty. It has been found that effective urban planning management requires the introduction of transparency mechanisms, automation, and database integration to reduce corruption risks. It is emphasized that, in the context of martial law, a comprehensive approach to restoring infrastructure and adapting urban planning documentation is needed. Strategic directions for regulating urban planning activities in modern conditions are defined, including improving the legal and regulatory framework, enhancing the publicity of documentation, integrating cadastres and registers, and adapting urban planning strategies to new challenges.

Keywords: urban planning; state policy; legal and regulatory regulation; corruption; transparency; cadastre integration; digitalization; urban planning documentation; urban planning reform; decentralization; sustainable development; territory management.

REFERENCES:

1. Durman, M.O., Mykytiuk, D.M. (2022). Deiaki aspekty formuvannia derzhavnoi rehuliatornoj polityky u sferi budivnytstva ta arkhitektury [Some aspects of forming the state regulatory policy in the field of construction and architecture]. *Visnyk KhNTU*, 1(80), 85-93. {in Ukrainian}.
2. Emelianova, O., Tytok, V., Lavrukhina, K. (2023). Reforma mistobuduvannia Ukrainy [Reform of urban planning in Ukraine]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-28> {in Ukrainian}.
3. Mistobuduvannia: aktual'ni problemy ta shliakhy yikh vyshchennia [Urban planning: current problems and ways to solve them]. (2024, July). Analytical note. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/mistobuduvannya_aktualni_problemy_ta_shlyahy_yih_vyrishennya.pdf {in Ukrainian}.
4. Natsional'ne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii [National Agency for Corruption Prevention]. URL: <https://dap.nazk.gov.ua/cardproblem/46/>

5. Oharenko, V.M., Kavylin, O.A. (2024). Rehional'nyi aspekt derzhavnoi polityky budivnytstva [Regional aspect of state policy in construction]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, 2, 496-501. {in Ukrainian}.

6. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo pershochergovykh zakhodiv reformuvannia sfery mistobudivnoi diial'nosti: Zakon Ukrainy vid 12.05.2022 № 2254-IX [On amendments to certain laws of Ukraine regarding urgent measures for reforming the urban development sector: Law of Ukraine No. 2254-IX dated May 12, 2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2254-20#Text> {in Ukrainian}.

7. Khar, M.I. (2023). Problemy derzhavnoho upravlinnia u sferi mistobudivnoi diial'nosti v Ukraini ta napriamy yikh vyrishennia [Problems of public administration in the field of urban development in Ukraine and ways to solve them]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho, Series: Public Administration and Administration*, 34(73), 2, 91-95. {in Ukrainian}.

10. Yarovoi, T.S. (2023). Kliuchovi problemy publichnoho upravlinnia u sferi mistobudivnoi diial'nosti, yak skladovoi polityky rehional'noho rozvytku [Key problems of public administration in the field of urban development as part of regional development policy]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho, Series: Public Administration and Administration*, 34(73), 6, 163-168. {in Ukrainian}.

9. Yarovoi, T.S. (2023). Osoblyvosti suchasnoho publichnoho upravlinnia u sferi mistobudivnoi diial'nosti, yak skladovoi polityky rehional'noho rozvytku [Features of modern public administration in the field of urban development as part of regional development policy]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho, Series: Public Administration and Administration*, 34(73), 6, 213-217. {in Ukrainian}.